

Рішення спеціалізованої вченої ради про присудження ступеня доктора філософії

Спеціалізована вчена рада ДФ 70.895.054 Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова, м. Хмельницький, прийняла рішення про присудження **Світлані Олександрівні Даньковій** ступеня доктора філософії з галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 Право на підставі прилюдного захисту дисертації – **«Кримінальне процесуальне доказування в судовому провадженні у першій інстанції»**.

«22» серпня 2024 року.

ДАНЬКОВА Світлана Олександрівна, 1980 року народження, громадянка України. Освіта вища: у 2003 році з відзнакою закінчила Національну академію внутрішніх справ України (нова назва – Національна академія внутрішніх справ), спеціальність «Правознавство», кваліфікація – спеціаліст, юрист.

З 2009 року працює суддею Хмельницького міськрайонного суду Хмельницької області.

Аспірантка Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова. Дисертацію виконано у Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова, м. Хмельницький.

Науковий керівник – КРУШИНСЬКИЙ Сергій Антонович, кандидат юридичних наук, професор, завідувач кафедри кримінального права та процесу Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова.

Здобувачка має 11 наукових публікацій, зокрема: чотири наукові статті у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України, а також сім тез доповідей на науково-практичних конференціях:

1. Krushynskyi S. A., Dankova S. O. Adversarial proceedings as a guarantee of the right to a fair trial in the interpretation of European court of human rights. *Ампаро*. 2022. Спецвипуск. Том 2. С. 7-16. (особ. внесок – 50 %). URL : <https://law.journalsofznu.zp.ua/archive/visnik-spec-2-2022/1.pdf>.

2. Данькова С. О. Структура кримінального процесуального доказування в судовому провадженні у першій інстанції. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. № 6. С. 628-632. URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2023/12/113.pdf>.

3. Krushynskyi S. A., Dankova S. O. Features of criminal procedural proving during judicial debates in proceedings in the court of first instance. *Університетські наукові записки*. 2023. № 6 (96). С. 68-76. (особ. внесок – 50 %). URL: https://unz.univer.km.ua/article/view/96_68-76/371.

4. Данькова С. О. Класифікація суб'єктів доказування у кримінальному провадженні в суді першої інстанції. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2024. Випуск 81, ч. 3. С. 62-66. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2024/03/9-2.pdf>.

5. Крушинський С. А. Данькова С. О. Безпосередність дослідження доказів у кримінальному провадженні. *Засади функціонування кримінальної юстиції: збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Хмельницький, 14 травня 2021 року). Хмельницький: ХУУП імені Леоніда Юзькова, 2021. С. 42-44 (особ. внесок – 50 %).

6. Оборона І. В., Данькова С. О. Особливості доказової діяльності у спрощеному кримінальному провадженні. *Актуальні проблеми юридичної науки: збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції «Двадцять осінні юридичні читання «Права людини в сучасному світі: проблеми теорії та практики»* (м. Хмельницький, 01-02 жовтня 2021 року). Хмельницький: ХУУП імені Леоніда Юзькова, 2021. С. 156-157 (особ. внесок – 50 %).

7. Данькова С. О. Погляд на структуру кримінального процесуального доказування в судовому провадженні у першій інстанції. *Теоретико-прикладні проблеми юридичної науки на сучасному етапі реформування кримінальної юстиції: збірник тез міжнародної науково-практичної конференції* (м. Хмельницький, 27 травня 2022 року). Хмельницький: ХУУП імені Леоніда Юзькова, 2022. С. 66-68.

8. Данькова С. О. Змагальність як основа кримінального процесуального доказування в суді першої інстанції. *Актуальні проблеми юридичної науки: збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції «Двадцять перші осінні юридичні читання* (м. Хмельницький, 06 жовтня 2022 року). Хмельницький: ХУУП імені Леоніда Юзькова, 2022. С. 279-281.

9. Данькова С. О. Особливості кримінального процесуального доказування на стадії підготовчого провадження в суді першої інстанції. *Управлінські та правові засади забезпечення розвитку України як європейської держави: збірник тез XXVII щорічної звітної наукової конференції науково-педагогічних працівників, докторантів та аспірантів Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова* (м. Хмельницький, 10 березня 2023 року). Хмельницький: ХУУП імені Леоніда Юзькова, 2023. С. 46-48.

10. Данькова С. О. Обґрунтування судових рішень у структурі кримінального процесуального доказування в суді першої інстанції. *Теоретико-прикладні проблеми юридичної науки на сучасному етапі реформування кримінальної юстиції: збірник тез міжнародної науково-практичної конференції* (м. Хмельницький, 26 червня 2023 року). Хмельницький: ХУУП імені Леоніда Юзькова, 2023. С. 49-50.

11. Данькова С. О. Особливості доказової діяльності на етапі судових дебатів. *Актуальні проблеми юридичної науки. Політико-правові передумови європейської та євроатлантичної інтеграції України: збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції «Двадцять другі осінні юридичні читання»* (м. Хмельницький, 13 жовтня 2023 року). Хмельницький: ХУУП імені Леоніда Юзькова, 2023. С. 233-234.

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради та присутні на захисті фахівці:

Рецензент – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри кримінального права та процесу Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова, **Віктор Володимирович НАЛУЦИШИН**. Виступ позитивний із зауваженнями:

«1. Досліджуючи сутність та структуру кримінального процесуального доказування в судовому провадженні у першій інстанції (підрозділ 1.1.) дисертантка визначає *кримінальне процесуальне доказування в судовому провадженні у першій інстанції*, регламентовану кримінальним процесуальним законом пізнавально-практичну та логічно-розумову діяльність учасників судового провадження та суду, що полягає у формуванні, дослідженні та оцінці доказів, а також їх подальшому використанні з метою встановлення обставин, що мають значення для кримінального провадження, відстоювання правових позицій учасників судового провадження та прийняття законних, обґрунтованих та вмотивованих судових рішень. Разом з тим не враховано, що суд, займаючи активну позицію у доказуванні за певних обставин, може з власної ініціативи збирати докази (доручити проведення експертизи (ч. 2 ст. 332 КПК України), викликати експерта для допиту для роз'яснення висновку (ч. 1 ст. 356 КПК України), залучити спеціаліста для отримання усної консультації або письмового роз'яснення (ч. 1 ст. 360 КПК України), провести огляд на місці (ч. 1 ст. 361 КПК України). Тому фактичними елементами доказування в суді першої інстанції варто вважати збирання/формування доказів; дослідження доказів; оцінка доказів; використання доказів.

2. Здійснюючи генезу розвитку доказування в судовому провадженні у першій інстанції (підрозділ 1.2.) дослідниця використовує різні поняття певного історичного періоду: «Київська Русь», «Русь», «Руська земля», «Давноруська держава». Неоднакове оперування термінами призводить до плутанини при визначенні періоду дослідження.

3. В підрозділі 3.2.3. «Використання доказів на етапі ухвалення судового рішення» розглядається категорія «відкидання доказів обвинувачення». Виходячи із засад рівності учасників судового процесу варто було б проаналізувати категорію «відкидання доказів захисту» на етапі ухвалення судового рішення.

4. Дисертаційне дослідження істотно збагатилося б, якби здобувачка розглянула досвід більшої кількості зарубіжних держав (перш за все держав ЄС) та використала їх позитивний досвід у сфері кримінально процесуального доказування в судовому провадженні у першій інстанції. Натомість лише частково використано досвід США, Іспанії та ФРН.»

Рецензент – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри кримінального права та процесу Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова **Сергій Григорович ВОЛКОТРУБ**. Виступ позитивний із зауваженнями:

«У роботі не повною мірою відображена власна позиція авторки щодо розуміння поняття «внутрішнє переконання» в контексті оцінки доказів судом (с. 18, 38, 43, 89, 128 та ін.) у зв'язку з чим видаються необхідними додаткові пояснення, чи слід розуміти внутрішнє переконання як остаточний (підсумковий) результат оцінки доказів, чи як елемент розумової діяльності судді під час оцінки доказів.

Потребує додаткової аргументації положення наукової новизни в частині бачення авторкою елементів доказування в суді, один з яких полягає у «формуванні» доказів, тобто варто пояснити, чому саме обрано такий термін, якщо законодавець оперує поняттями «збирання», «перевірка», «оцінка» доказів.

Авторкою зроблено спробу розробити власне визначення поняття «відкидання доказів обвинувачення» (п.1 ч. 3 ст. 374, п.3 ч.1 ст. 411 КПК України), у зв'язку з чим варто висловити своє бачення доцільності подальшого одночасного використання у законодавстві термінів «неврахування окремих доказів», «доказ не може бути використаний».

Офіційний опонент – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри кримінального процесу і криміналістики Львівського національного університету імені Івана Франка **Назар Ростиславович БОБЕЧКО**. Виступ позитивний із зауваженнями:

1. Насамперед, привертає увагу назва розділу 3 «Кримінальне процесуальне доказування на окремих стадіях та етапах судового провадження у першій інстанції», з якої виникає низка запитань. Що дисертантка розуміє під етапом судового провадження у першій інстанції: відповідну стадію кримінального провадження, частину стадії, і одне, і друге? Яке співвідношення кримінального процесуального провадження та стадії кримінального провадження?

2. Здобувачка виокремлює два розуміння доказування, одним з яких є пізнавально-практична діяльність зі збирання, перевірки та оцінки доказів (с. 33).

Офіційний опонент вважає необхідним з'ясувати, як це корелюється зі структурою доказування в суді першої інстанції, яку виокремлює авторка – формування доказів, дослідження доказів, оцінка доказів та використання доказів (с. 35-40)? Чи має місце збирання та перевірка доказів під час судового провадження в суді першої інстанції? Як співвідносяться перевірка доказів з їх дослідженням, оскільки на с. 88 такі категорії вживаються як самостійні?

3. На с. 78 дисертантка викладає власне бачення механізму формування доказів з боку суду – здійснення ним як суб'єктом доказування процесуальної трансформації певних чуттєвих образів та матеріальних об'єктів у засоби доказування у кримінальному провадженні. Для оцінки такого визначення офіційному опоненту важливо зрозуміти, який зміст викладає авторка в іншу використану у цьому ж визначенні категорію теорії доказів – «засоби доказування»?

4. Аби сторони кримінального провадження були обізнані із тим, які докази планує використовувати їх процесуальний опонент під час доказування в судовому розгляді, дисертантка вважає, що варто було б перенести на стадію підготовчого провадження процедуру визначення обсягу доказів, що підлягають дослідженню. Ідея полягає у тому, щоб уже під час підготовчого судового засідання сторони кримінального провадження задекларували, які докази потрібно дослідити під час судового розгляду (с. 145).

На думку офіційного опонента, визначення обсягу доказів, що підлягають дослідженню, у стадії підготовчого провадження передчасне. Це не відповідає завданням підготовчого провадження. Доведеться повністю змінювати його концепцію. У цій стадії відсутні необхідні для цього процесуальні засоби.

Здійснити це не видається можливим без перевірки наявності процесуальних передумов, необхідних для розгляду кримінального провадження в судовому засіданні, забезпеченні можливості для дослідження в суді доказів без будь-яких затримок. А такі передумови з'ясовуються у підготовчому етапі судового розгляду. Насамкінець, визначення обсягу доказів ще до проведення низки дій, пов'язаних з початком з'ясування обставин кримінального провадження та перевірки їх доказами (оголошення прокурором підсумкового документа досудового розслідування, встановлення особи обвинуваченого, роз'яснення йому суті обвинувачення, вступні промови), позбавлене логіки».

Офіційний опонент – доктор юридичних наук, професор, в.о. завідувача кафедри кримінального процесу та криміналістики Івано-Франківського навчально-наукового юридичного інституту Національного університету «Одеська юридична академія» **Сергій Олександрович КОВАЛЬЧУК**. Виступ позитивний із зауваженнями:

«1. У рубриці наукової новизни одержаних результатів «уперше» авторка вказує, що нею «запропоновано власне визначення категорії «відкидання доказів обвинувачення» як діяльності суду в процесі обґрунтування і мотивування виправдувального вироку, що полягає в абсолютному виключенні певних доказів, наданих стороною обвинувачення, з процесу через їх невідповідність критеріям належності, достовірності і допустимості, зокрема отримання їх з порушенням прав та свобод людини» (стор. 23), а також наводить це визначення у підпункті 3.2.3 і висновках до дисертації (стор. 181, 202). Водночас, такий підхід потребує уточнення, оскільки відкидання доказів є наслідком їх визнання судом неналежними, недопустимими або недостовірними, що здійснюється під час оцінки доказів у нарадчій кімнаті під час ухвалення судового рішення (за винятком випадків встановлення очевидної недопустимості доказу під час судового розгляду). Відповідно, у процесі мотивування виправдувального вироку має місце не абсолютне виключення тих або інших доказів обвинувачення, а зазначення судом мотивів, з яких він відкидає ці докази.

2. У рубриці наукової новизни одержаних результатів «уперше» авторка наголошує, що «зважаючи на невизначеність в судовому провадженні у першій інстанції правового статусу особи, щодо якої прокурор звернувся до суду з клопотанням про звільнення її від кримінальної відповідальності, запропоновано на законодавчому рівні ввести нового учасника кримінального провадження – особу, щодо якої вирішується питання про звільнення від кримінальної відповідальності» (стор. 23). На підставі цього дисертантка обґрунтовує доцільність внесення змін до п. 19 ч. 1 ст. 3 КПК України, які б виокремлювали особу, щодо якої вирішується питання про звільнення від кримінальної відповідальності, як самостійного учасника кримінального провадження (стор. 94) і наводить авторський проект норми п. 19 ч. 1 ст. 3 КПК України (стор. 245). Водночас, така пропозиція є спірною, оскільки звільненням від кримінальної відповідальності може бути підозрюваний, обвинувачений, на що міститься пряма вказівка в ч. 3 ст. 285 КПК України. При цьому норми кримінального процесуального закону чітко врегульовують процесуальний статус підозрюваного, обвинуваченого (ст. 42 КПК України), а також визначають його особливості стосовно підозрюваного, обвинуваченого, який звільняється від кримінальної відповідальності (§ 2 глави 24 КПК України).

3. У науковій новизні одержаних результатів здобувачка вказує, що нею вперше «висловлено пропозицію щодо перенесення процедури визначення обсягу доказів, що підлягають дослідженню, на стадію підготовчого провадження, щоб уже на цій стадії сторони кримінального провадження задекларували, які докази потрібно дослідити під час судового розгляду, і були обізнані із тим, які докази планує використовувати їх процесуальний опонент під час доказування» (стор. 23-24). Задля практичної реалізації цього підходу авторка обґрунтовує доцільність внесення змін та доповнень до ч. 4 ст. 291, ст. 315 і ч. 1 ст. 349 КПК України та наводить авторське формулювання проектів відповідних норм (стор. 145-146, 245-246). Водночас, забезпечення комплексності реформування процедури визначення обсягу доказів, які підлягають дослідженню, вимагає внесення змін також і до абз. 1 ч. 2 ст. 349 КПК України. Із урахуванням висловленого дисертанткою підходу, вказівку на визначення обсягу доказів, які будуть досліджуватися, ухвалою суду та можливість його зміни у разі необхідності доцільно виключити із вказаної норми і передбачити у ст. 315 КПК України, яка врегульовує порядок вирішення питань, пов'язаних з підготовкою до судового розгляду.

4. У науковій новизні одержаних результатів дисертантка відзначає, що нею удосконалено «підхід до розуміння структури кримінального процесуального доказування в судовому провадженні у першій інстанції, до якої включено чотири взаємопов'язаних і взаємозумовлених елементи – формування, дослідження, оцінка та використання доказів» (стор. 24).

Зазначений підхід широко використовується здобувачкою та покладається в основу авторського визначення кримінального процесуального доказування в судовому провадженні у першій інстанції (стор. 23, 44, 60, 195).

Застосовуючи цей підхід у дисертації, авторка зазначає, що «першим елементом процесу доказування в судовому провадженні у першій інстанції є формування доказів» (стор. 35), яке «з боку суду означає здійснення ним як суб'єктом доказування процесуальної трансформації певних чуттєвих образів та матеріальних об'єктів у засоби доказування у кримінальному провадженні» (стор. 78) і «відбувається у специфічних процесуальних умовах, спричинених дією засад змагальності, диспозитивності, безпосередності дослідження доказів» (стор. 36). Позитивно оцінюючи виокремлення дисертанткою формування доказів як початкового елемента доказування, потрібно, водночас, звернути увагу на доцільність уточнення наведеного розуміння його сутності та механізму здійснення. Задля більш чіткого розкриття сутності формування доказів авторці можна рекомендувати уточнити, яким чином відбувається вказана процесуальна трансформація та яку роль в її здійсненні відіграють сторони кримінального провадження та інші учасники доказування. Із метою уточнення механізму формування доказів дисертантці доцільно погодити авторську позицію стосовно його здійснення в умовах дії засад змагальності, диспозитивності, безпосередності дослідження доказів (стор. 36) із висловленою нею думкою про можливість формування доказів під час підготовчого провадження (стор. 144-145)».

Голова ради – докторка юридичних наук, доцентка, професорка кафедри кримінального права та процесу Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова **Юлія Володимирівна ЦИГАНЮК**. Виступ позитивний без зауважень.

Результати голосування:

«За» 5 членів ради,
«Проти» **НЕМАЄ**.

На підставі результатів відкритого голосування спеціалізована вчена рада присуджує Даньковій Світлані Олександрівні ступінь доктора філософії з галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 Право.

Голова спеціалізованої
вченої ради ДФ 70.895.054

Юлія ЦИГАНЮК